

POSTANOWIENIE

24 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 24 stycznia 2024 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi M.C.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie
z 8 stycznia 2021 r., IV Ca 513/18,
wydanego w sprawie z powództwa H.S.
przeciwko M.C.
o odszkodowanie i zadośćuczynienie,

- 1. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 8 stycznia 2021 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, uwzględniając częściowo apelację powódki H.S, zmienił wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie z 16 stycznia 2018 r. w ten sposób, że w punkcie I. kwotę 6.825.47 zł zasądzoną na rzecz powódki od pozwanego M.C. podwyższył do kwoty 43.168,26 zł, w punkcie III. rozstrzygnął, że powódka ponosi koszty procesu w 14 %, zaś pozwany w 86%, w punkcie IV. w ten sposób, że kwotę 2.018,19 zł należną Skarbowi Państwa od powódki obniżył do

kwoty 340,66 zł oraz w punkcie V. w ten sposób, że kwotę 415,12 zł należną Skarbowi Państwa od pozwanego podwyższył do kwoty 2.092,65 zł, w pozostałym zaś zakresie apelację oddalił i zasądził od powoda na rzecz powódki kwotę 3.404,74 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Pozwany wyrok Sądu odwoławczego zaskarżył skargą o stwierdzenie jego niezgodności z prawem w części, w jakiej podwyższono zasądzoną na rzecz powódki kwotę o 36.342,79 zł i uwzględniono powództwo oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Skargę pozwany oparł na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 382 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd drugiej instancji własnych ustaleń faktycznych z pominięciem części dowodów przeprowadzonych przez Sąd pierwszej instancji bez wyjaśnienia przyczyny pominięcia tych dowodów. Przepisy powołane w podstawie skargi skarżący wskazał jako te, z którymi zaskarżony wyrok jest niezgodny. W ramach obowiązku uprawdopodobnienia poniesienia szkody wyjaśnił, że „zaskarżonym wyrokiem, który jest niezgodny z art. 382 KPC i art. 378 § 1 KPC pozwanemu została wyrządzona szkoda w kwocie 36.342,79 zł w ten sposób, że z rażącym naruszeniem zwłaszcza art. 382 KPC w sposób dowolny podwyższono zasądzoną przez Sąd Rejonowy od pozwanego na rzecz powódki kwotę 6.825,47 zł do kwoty 43.168,26 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszym rzędzie należy wskazać, iż w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 15 października 2020 r., III PZP 4/20 - zasada prawna - Sąd Najwyższy wyjaśnił, że strona nie ma obowiązku skorzystania ze skargi nadzwyczajnej przed wniesieniem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku. W konsekwencji nie było podstaw do odrzucenia skargi pozwanej przez wzgląd na brak skorzystania ze skargi nadzwyczajnej w celu wzruszenia skarżonego prawomocnego wyroku Sądu drugiej instancji (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.). Poza tym jakiegokolwiek wątpliwości w tej materii zostały rozwiane wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 grudnia 2023 r., C – 718/21. Aktualnie w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego nie ma sędziów, którzy mogliby utworzyć skład sądu spełniający wymogi niezawisłości,

bezstronności i ustanowienia uprzednio na podstawie ustawy w rozumieniu art. 47 akapit drugi Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.).

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego niezgodność z prawem orzeczenia rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty. Orzeczenie niezgodne z prawem to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawnej. Tylko w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Istotą władzy sądowniczej jest orzekanie w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także od wewnętrznego przekonania sędziego oraz jego swobody w ocenie praw i faktów stanowiących przedmiot sporu. Treść orzeczenia, jak wspomniano wyżej, zależy również od wyników wykładni, które mogą być różne, w zależności od jej przedmiotu, i przyjętych metod. W związku z tym, może istnieć wiele możliwych interpretacji, a sam fakt wykładni z natury rzeczy cechuje subiektywizm. (zob. uzasadnienia do wyroków Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2006 r. I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z dnia 31 marca 2006 r. IV CNP 25/05, OSNC , nr 1, poz. 17, z dnia 17 maja 2006 r., I CNP 14/06 niepubl., z dnia 13 maja 2009 r. IV CNP 122/08, niepubl, z dnia 3 czerwca 2009 r. IV CNP 116/08 niepubl.).

Celem wstępnej selekcji w odniesieniu do tego rodzaju środka, przewidzianej w art. 424⁹ k.p.c., jest wyeliminowanie skarg oczywiście bezzasadnych, które bez konieczności wnikliwej analizy prawnej powinny być oddalone. Oczywista bezzasadność skargi, jako kryterium dozwolonego wyłączenia zachodzi, gdy powołane podstawy skargi już przy pierwszej ocenie pokazują, że faktycznie nie ma możliwości ich uwzględnienia, ponieważ nie miały miejsca, albo nie mogły mieć

wpływu na kształt orzeczenia. Nie ma zatem potrzeby prowadzenia szerokiej analizy prawnej i dokonywania pogłębionego badania trafności zaskarżonego orzeczenia, w odniesieniu do zastosowania prawa i jego wykładni. Ocena zasadności skargi polega na antycypowaniu niejako roli sądu, który orzekałby co do istoty sprawy z powództwa skarżącego o wynagrodzenie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2015 r., V CNP 57/14, niepubl.).

W sytuacji, gdy z bezpośredniego oglądu sprawy wynika, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia byłaby oddalona, trzeba przyjąć, że jest ona oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 424⁹ k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., I BP 10/13, niepubl.).

Zdaniem skarżącego Sąd odwoławczy orzekł niezgodnie z art. 382 k.p.c. w zw. z art. 378 k.p.c., gdyż pominął opinię medyczną specjalisty z zakresu ortopedii z 12 listopada 2014 r., z której - oraz także ze znajdującej się w aktach sprawy dokumentacji lekarskiej - wynika, że stwierdzone u powódki złamanie kości łódeczkowatej lewej jest już wygojone.

Sąd drugiej instancji podwyższył zasądzone przez Sąd pierwszej instancji na rzecz powódki zadośćuczynienie z kwoty 3000 zł do 10 000 zł, zaś odszkodowanie (utracone dochody) z kwoty 3825,47 zł do 33 168,26 zł.

W obowiązującym modelu apelacji pełnej rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się jedynie do samego aktu kontroli zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale obejmuje także powinność merytorycznego rozpoznania sprawy. Celem postępowania apelacyjnego jest bowiem ponowne i wszechstronne merytoryczne rozpoznanie sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2017 r., IV CZ 10/17, niepubl.). W orzecznictwie ukształtował się pogląd, że art. 378 § 1 k.p.c. nakłada na sąd drugiej instancji obowiązek ponownego rozpoznania sprawy w granicach apelacji, co oznacza nakaz wzięcia pod uwagę wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. Granice apelacji wyznaczają ramy, w których sąd drugiej instancji powinien rozpoznać sprawę na skutek jej wniesienia. Określają je sformułowane w apelacji zarzuty i wnioski, które implikują zakres

zaskarżenia, a w konsekwencji kognicję sądu apelacyjnego. Ponadto sąd drugiej instancji w ramach ustalonego stanu faktycznego stosuje z urzędu prawo materialne i co najistotniejsze sąd odwoławczy jest związany jedynie zarzutami naruszenia prawa procesowego (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). W związku z tym, że sąd drugiej instancji nie jest związany zarzutami naruszenia prawa materialnego powinien też rozpoznając apelację odnieść się do wszystkich tych zdarzeń i zarzutów zgłoszonych w postępowaniu apelacyjnym, które mogły spowodować skutki materialno-prawne (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2015 r., III CSK 401/14, niepubl., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 314/11, niepubl oraz dnia 7 listopada 2013 r., V CSK 550/12, niepubl.).

Z kolei przepis art. 382 k.p.c. określa podstawę merytorycznego orzekania przez Sąd drugiej instancji, która obejmuje materiał dowodowy zebrany przez sąd pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Uregulowanie to nakłada na sąd drugiej instancji obowiązek dokonania ponownie własnych ustaleń, które mogą obejmować ustalenia sądu pierwszej instancji przyjęte za własne albo różnić się od tych już poczynionych, a następnie poddania ich ocenie pod kątem prawa materialnego. Sąd drugiej może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania orzeczenia co do istoty sprawy sądu pierwszej instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, uzasadniające odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania (zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124).

Sąd drugiej instancji ustalając kwotę zadośćuczynienia wziął pod uwagę okoliczności zdarzenia, które musiały być dla powódki szczególnie stresujące (pozwany w chwili zdarzenia jako szesnastolatek, podczas jednej z lekcji prowadzonych przez powódkę dla żartu zamienił jej krzesło na uszkodzone, co spowodowało jej upadek, na skutek którego doznała stłuczenia okolicy pośladka i stawu łokciowego lewego oraz złamania kości łódeczkowatej lewego nadgarstka), a także dość długi czas rehabilitacji i konieczność korzystania z pomocy osób

trzecich. Poza tym zwrócił uwagę, iż powódka nadal odczuwa dolegliwości bólowe, które utrudniają jej rekreacyjne uprawianie sportu i odbierają jej w znacznym stopniu pozytywne doznania mogące stąd płynąć.

Jeśli chodzi o odszkodowanie z tytułu utraty dochodów, to Sąd odwoławczy wskazał, że po zdarzeniu z 4 grudnia 2006 r. powódka przez 4 miesiące miała rękę w gipsie i w okresie od 4 grudnia 2006 r. do 3 czerwca 2007 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim, zaś w okresie od 4 czerwca 2007 r. do 4 czerwca 2008 r. na urlopie dla poratowania zdrowia, przy czym istniały podstawy faktyczne (stan zdrowia poparty dokumentacją lekarską i stosownym zaświadczeniem lekarza internisty w związku z tym wypadkiem) oraz prawne (art. 73 ustawy z dnia 22 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela) do udzielenia jej urlopu dla poratowania zdrowia w związku z tym wypadkiem. Na podstawie opinii biegłej sądowej (kilka razy uzupełnianej) Sąd Okręgowy ustalił wysokość dochodów, które powódka uzyskiwała w okresie od wypadku do 4 czerwca 2008 r. (k.478-487, 514-516, 543-552, 582-590), a następnie odliczył uzyskane faktycznie przez powódkę w tym okresie dochody.

W konsekwencji lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w kontekście podstaw i uzasadnienia skargi pozwanego, implikuje tezę, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem tego wyroku jest oczywiście bezzasadna.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 424⁹ k.p.c. , a o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 424¹² k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 4 ust. 1 pkt 8, § 10 ust. 5 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2023, poz. 1935), z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w oparciu o art. 98 § 1¹ zd. 3 k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614), a także przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

(M.M.)

[ał]